

משרד עורכי דין ד"ר מוטי גרוס

משפט מסחרי מקומי ובינ"ל
מחלקת חיקין המייצגת תובעים בלבד
טיפול בחובות הוצל"פ וחדלות פירעון

שירותים משפטיים
ברמה אחרת

המדריך השלם להתמודדות עם עיקולים

מעוקלי!

רח' הברזל 11, כניסה B, קומה 5, יח' B4, תל אביב, 6971017
טל: 054-7820401; פקס: 03-7255941; דוא"ל: moti@leganomics-il.com
www.moti-law.com

המצב הבא מוכר להרבה ישראלים. בוקר אחד, מקבלים טלפון מהבנק: "לקוח נכבד, יש לך עיקול על חשבון הבנק". מצב נוסף הוא הגעתם בבוקר למקום העבודה וקיבלתם טלפון ממחלקת משאבי אנוש שם מודיעים לך שהוטל עיקול על משכורתכם. רוב האנשים בזמן זה נמצאים במצב של "הלם"! מה? מי זה? למה הטילו עיקול? ואז מתחיל המרדף לבטל את העיקול כדי שנוכל לתפקד פיננסית שוב.

הכלל הראשון: לפעול במהירות. אין זמן לבזבז. חלק גדול מהפעולות שעו"ד יכול לבצע כדי לבטל או להשהות את העיקול, מוגבל בזמן. אם קבלת ההודעה על הטלת העיקול, יש לפעול במהירות, לבחור עו"ד ולהגיש את הבקשות אשר יקפאו או יבטלו את סעד העיקול.

איך מתמודדים עם עיקולים, איך אפשר לבטל אותם ואיך החוק יכול לשמור גם על החייבים, על כל אלה ב"מדריך השלם להתמודדות עם עיקולים".

מוסד העיקולים במדינת ישראל

במציאות הישראלית שני סוגי מטילי עיקולים.

מוסדות הממשל	היחיד או הגוף שחייבים לו כספים
רשויות המס, ביטוח לאומי, רשויות מקומיות, עיריות, תאגידי מים וכו' לגבי כל סוגי החובות כגון: ארנונה, מיסים, קנסות, היטלים וכו'.	בגין צ'ק שחזר, הסכם שלא בוצע, או פסק דין מבית משפט, אשר הנושה או הזוכה פנה להוצאה לפועל כדי לגבות את הנפסק לו.

לכל אחד ממטילי עיקולים אלו דרכי התמודדות שונים. לכן חשוב מאוד, עם היוודע על העיקול, לבדוק מי הטיל את העיקול, גורם פרטי או גורם מוסדי מנהלי. נתייחס בהתחלה ליחיד או הגוף הפרטי.

הטלת עיקול על ידי יחיד או גוף פרטי

כדי להטיל עיקול, היחיד או הגוף הפרטי שחייבים לו כספים חייב לבקש זאת דרך מערכת שיפוטית או מנהלית (בית המשפט או הוצאה לפועל). למשל, אם חייבים כסף למכולת השכונתית ולא

שילמתם, אז בעל המכולת יכול להגיש תביעה בבית המשפט ואם יזכה, יהיה לו האופציה לפנות להוצאה לפועל כדי לממש את פסק הדין (אם לא שילמתם את מה שנפסק). אם חתמתם על הסכם כלשהו, ולא שילמתם כפי שהתחייבתם, הצד שכנגד יוכל לפנות להוצל"פ בתביעה על סכום קצוב. לחילופין, אם נתתם צ'ק והצ'ק לא כובד על ידי הבנק (חזר אכ"ם – אין כיסוי מספיק), מקבל הצ'ק יוכל לפנות להוצל"פ ולהגיש בקשה לביצוע שטר או המחאה. יש מספר אפשרויות של התגוננות אבל לרוב נהייה חייבים לשלם אלא אם כן היו נסיבות מקלות (אי קבלת סחורה או שירות, תרמית וכו' שצריכים כמובן להוכיח).

ההליכים הזמינים לזוכה במסגרת ההוצאה לפועל מתחלקים לשתי קטגוריות עיקריות: עיקולים והגבלות. בעוד שהמטרה של עיקולים היא לממש את נכסיו של החייב לכיסוי החוב, מטרתן של ההגבלות היא להטיל על החייב סנקציות על מנת לדרבן אותו לפרוע את חובו.

אילו עיקולים ניתן להטיל על חייבים

- עיקול חשבון בנק – למעט כספים שאינם ניתנים לעיקול (ראה בהמשך)
- עיקול משכרות – למעט סכומים פוטרים מעיקול לפי החוק. (ראה בהמשך)
- עיקול רכב
- עיקול מקרקעין (נדל"ן)
- עיקול מיטלטלין (תכולת בית, נכסים אחרים).

לגבי עיקול חשבון בנק חוק הוצאה לפועל אוסר על עיקול נכסים מסוימים אשר נחוצים לאדם לצורך קיום מינימלי בכבוד, לדוגמא:

כספי מזונות; כספים שמגיעים לחייב כמענק עבודה (מרשות המיסים) – האיסור על העיקול מתקיים 90 ימים מרגע שהועברו הכספים אל חשבון הבנק; כספים שמקבל החייב כסיוע בשכר דירה ממשד הבינוי והשיכון – חשוב לדעת שאין איסור על עיקול כספים אלו אם הזוכה הוא בעל הדירה שמשכיר את הדירה לחייב, והחוב הוא עבור שכר הדירה שהחייב לא משלם; דמי ליווי לעיוור המשולמים לחייב על ידי משרד הרווחה והשירותים; קצבאות מהמוסד לביטוח לאומי; קצבאות ותשלומים מסוימים המשולמים לניצולי שואה. כספים שהופקדו בקופת גמל לטובת פיצויי פיטורים או קצבה (פנסיה) – לא ניתן לעקל לפני שהגיע המועד בו זכאי החייב למשוך את הכספים.

האיסור על עיקול כספים אלו הוא עד 30 יום מהיום שהם הועברו לחשבון הבנק של החייב. אם הכספים נמצאים בחשבון אחרי 30 יום, ניתן לעקל אותם.

האם קיימת חובת הודעה מוקדמת - האם עיקול ללא הודעה הוא חוקי? תלוי בנסיבות.

לרוב לא מתקבל עיקול ללא התראה, אך לפי חוק הוצאה לפועל במקרים מסוימים הרשם יכול להחליט שיש לעקל חשבון מיידית ללא התראה. בחוב לשאר הרשויות יש חובת הודעה מוקדמת. לפעמים אפילו רשות שלא שלחה הודעה כזו יכולה לעמוד לדין בפגיעה בשם אדם או עסק.

אם החשבון עוקל בצדק, הדבר שיש לעשות מיידית הוא להסדיר את החוב. אם אתם חושבים שהעיקול לא חוקי צריך לבדוק אם העיקול בוצע כחוק, למשל האם ניתנה אזהרה כדין. אם לא, ניתן לדרוש את ביטולו המידי. במקרים מסובכים יותר יש לפנות לבית משפט.

קיומו של עיקול חשבון הוא דבר שמגביל את צעדיו של האדם עד מאוד. אבל חשוב לדעת! קיומו של עיקול אינו מחייב מיידית את משיכת הכסף על ידי הנושה. על מנת שהנושה ייקח את הכסף שקיים בחשבון הרי שיהיה

לדוגמא

על מנת להבין את העניין עיקול חשבון הבנק נמחיש זאת באמצעות דוגמא. לצורך העניין אם לפלוני אלמוני יש חשבון בנק, ב"בנק העצמאי" ובתאריך 10.10.2019, הופקדה משכורת לחשבון בסך 7,000 ש"ח. טרם משיכת הכספים על ידי פלוני, הוטל עיקול על חשבונו של פלוני על ידי בנק פועלים היות ולפלוני יש חוב לבנק הפועלים. כעת, בהנחה כי לפני כניסת המשכורת היה בחשבון של פלוני בבנק עצמאי סך 2,000 ש"ח ביתרת חריגה(מינוס), הרי שכעת יש בחשבון סך 5,000 ש"ח ביתרת זכות. כספים אלו מובטחים לטובת בנק עממאי ועל כן פלוני לא יוכל לגעת בהם. נוסף, כי במידה ולפלוני יש בחשבון פק"מ (חיסכון) מסוג כלשהו גם הוא יהיה משועבד לטובת הבנק ומיודענו לא יוכל למשוך כסף אף מהפק"מ.

עליו להגיש בקשה למימוש תחילה ללשכת ההוצאה לפועל.

גם לנושה יש הגבלות

יש להדגיש כי על אף קיומו של עיקול החשבון, עדיין הנושה(בנק עצמאי לעיל) אינו יכול לגעת בכסף ולמשוך אותו. לצורך כך על אף העובדה כי הטיל עיקול, יהיה עליו להגיש בקשה למימוש לרשם ההוצאה לפועל ולקבל החלטה כי הכספים ניתנים למימוש.

בפרק זמן הזה (בו מגיש הנושא בקשה למימוש), בטרם הנושה יעביר את הכסף לכיסו, הרי שניתן להספיק ולהציל את הכספים עליהם הוטל העיקול. יצוין כי על פי החוק הבנק חייב להותיר לפלוני סך מסוים למחייה בסך שכר מינימום.

מה לגבי משכורות? האם ניתן לעקול?

הזוכה יכול להטיל עיקול על משכורתו של החייב ישירות אצל המעסיק, אשר מחויב להעביר חלק ממנה לזוכה מרגע שקיבל את צו העיקול, ואם לא יעשה כן מסתכן בכך שיחייבו אותו בחוב של החייב.

בתיקים שאינם חוב מזונות, לא ניתן לעקל את מלוא שכר החייב, ונקבעו בחוק הגנת השכר סכומים הפטורים מעיקול, בהתאם למצבו המשפחתי של החייב, על מנת לאפשר לו ולמשפחתו קיום מינימלי. נציין שמדובר בסכומים נמוכים יחסית, שברוב המקרים רחוקים מהסכום שנדרש על מנת להתקיים בכבוד.

כללי אם הסכומים שצוינו בטבלה גבוהים מ-80% משכר הנטו של העובד, יושארו בידי העובד 80% משכר הנטו ולא סכומים אלה, כלומר במקרים אלה מותר לעקל 20% משכר הנטו של העובד. שכר נטו הוא השכר הנקי לאחר ניכוי מס הכנסה, ביטוח לאומי, מס בריאות וכל ניכוי אחר שמעסיק חייב לנכות משכר העובד על-פי חוק.

מצב משפחתי	סכום שיש להשאיר לעובד מתוך השכר החודשי	סכום שיש להשאיר לעובד מתוך השכר היומי
יחיד	2,201 ₪	88.04 ₪
שני בני זוג	3,302 ₪	132.06 ₪
שני בני זוג + ילד	3,830 ₪	153.19 ₪
שני בני זוג עם שני ילדים +	4,358 ₪	174.32 ₪
הורה עצמאי + ילד	3,600 ₪	143.99 ₪
הורה עצמאי עם שני ילדים +	4,480 ₪	179.20 ₪
סכומים מעודכנים ל-1/2020		

דוגמאות לעיקולי שכר

הסכום בטבלה אינו גבוה מ-80% מהשכר נטו של העובד

רווק (יחיד) משתכר 5,300 ש"ח נטו בחודש.

80% משכר הנטו שלו הם 4,240 ש"ח.

הסכום שיש להשאיר ליחיד על-פי הטבלה - 2,201 ש"ח, אינו גבוה מ-80% של שכר הנטו שלו ולכן יושארו לו 2,201 ש"ח לחודש.

הסכום בטבלה גבוה מ-80% מהשכר נטו של העובד

אדם נשוי עם ילד משתכר 160 ש"ח נטו ליום.

80% משכר הנטו היומי שלו הם 128 ש"ח.

הסכום היומי שעל-פי הטבלה יש להשאיר לשני בני זוג עם ילד - 153.19 ש"ח, גבוה יותר מ-80% של שכר הנטו שלו ולכן יושארו לו 128 ש"ח ליום.

- אם הסכום המוגן מעיקול המצוין בטבלה נמוך מ-80% משכר הנטו של העובד, יש להשאיר בידי העובד את הסכום המצוין בטבלה, ואת יתרת השכר ניתן לעקל.
- אם הסכום המוגן מעיקול המצוין בטבלה הוא בין 80% - 100% משכר הנטו של העובד, ניתן לעקל 20% משכר העובד ולהשאיר בידיו 80% משכר הנטו שלו.
- אם הסכום המוגן מעיקול המצוין בטבלה גבוה ממלוא שכר הנטו של העובד (כלומר שכר הנטו המלא של העובד נמוך מהסכום המצוין בטבלה), לא ניתן לעקל כלל את שכרו של העובד, ויש להשאיר בידיו את מלוא שכר הנטו – (שימו לב, זה תוצאה של פסק דין של רשם הוצ"פ ולכן צריכים לטעון עבור הגבלה זו).
- כמו כן, גם כספים המגיעים לחייב שאינו עובד פטורים מעיקול וכך הדבר לגבי חייב המקבל פנסיה תקציבית וזאת עד לגובה שכר העבודה הפטור מעיקול או כאשר מדובר פנסיה תקציבית עד מחצית הקצבה (הסכום הגבוה מבניהם).

מה לגבי מיטלטלין?

בחוק ההוצאה לפועל קיימות הגבלות על עיקול על רכוש מסוים של החייב, מתוך הנחה שציוד זה נחוץ לצרכים בסיסיים וקיומם ועיקולו יוביל לפגיעה קשה בזכויות החייב ובני משפחתו. בפועל מדובר ברשימה של ציוד מאוד בסיסי שערכו נמוך מאוד ואף אינו ריאלי למצב כיום, כך לדוגמא:

- לא ניתן לעקל אוכל עבור החייב ובני משפחתו.
- בגדים, מיטות, כלי מיטה, ציוד רפואי, תרופות, כלי אוכל, כלי מטבח כלי בית, כאשר מדובר בצרכים חיוניים לחייב ולבני משפחתו אשר גרים איתו.
- לא ניתן לעקל תשמישי קדושה (למעט כאשר החוב נובע מרכישת אותם תשמישי קדושה).
- לא ניתן לעקל בעלי חיים, כלים מיטלטלין שבלעדיהם החייב אינו יכול לעבוד לפרנסתו, בתנאי שהמכונות אינן יקרות מ-5,000 ש"ח ושהמיטלטלין האחרים אינם יקרים יותר מ-1,300 ש"ח. למרות זאת, אם החוב נובע מרכישת אותם מכשירים, מותר לעקל אותם.
- לא ניתן לעקל כלים מכשירים ובעלי חיים השייכים לנכה ונחוצים לו בגלל נכותו. למרות זאת, אם החוב נובע מרכישת אותם מכשירים או בעלי חיים, מותר לעקל אותם.

לא ניתן לעקל פריט אחד מכל אחד מארבעת הסוגים הבאים (אלא אם החוב שבגללו הוטל העיקול נובע מרכישתם של אותם פריטים, ואז מותר לעקל אותם):

- מכשיר טלוויזיה ששווי אינו עולה על 500 ש"ח או מכשיר רדיו ששווי אינו עולה על 150 ש"ח.
- מחשב אישי ששווי אינו עולה על 1,000 ש"ח או מדפסת ששווי אינו עולה על 200 ש"ח.
- מכשיר טלפון ששווי אינו עולה על 150 ש"ח.
- מכונת כביסה ששווי אינו עולה על 1,000 ש"ח.

מה אפשר לעשות כשמקבלים הודעה על עיקול?

ראשית, חשוב לפעול בתוך פרק הזמן שנקבע בהחלטת הרשם או בחוק, בין אם באמצעות הגעה להסדר עם הזוכה הכולל הסרה של העיקול ובין אם בהגשת בקשה לביטול או עיכוב של העיקול. במקרה שרשם ההוצאה לפועל נתן צו עיקול מבלי שניתנה לחייב הזדמנות לטעון נגד מתן הצו, רשאי החייב להגיש בקשה לביטול הצו. **את הבקשה יש להגיש בתוך 7 ימים מהיום שנודע על החלטה.** על החלטת רשם בבקשה ניתן גם לערער לבית המשפט. בחלק מהמקרים אין לחייב זכות לערער ועליו להגיש בקשת רשות ערעור, תוך המועד שנקבע בחוק

פסק דין הצהרתי

מה עושים כאשר מופיעים מעקלים בבית הוריו או בני משפחתו של חייב שאינו מתגורר במקום או במקרה והחפצים אינם שייכים לו?

במקרה שכזה יש להגיש במיידית תצהיר לבית משפט השלום ובמסגרתו יכולים הבעלים האמיתיים של המטלטלין לבקש מבית המשפט להוציא צו אשר קובע כי המטלטלין שייכים להם. בעת הגעת המעקלים לבית צריכים בעלי הנכס להראות להם את הצו שאושר על ידי בית המשפט ובמקרה זה אסור למעקלים לבצע עיקול כל שהוא.

חשוב! אסור לבצע עיקול מטלטלין כאשר במקום בו הם נמצאים שוהים קטינים ללא הוריהם או ללא מבוגר אחראי עליהם. במקרים בהם יש חריגות מהוראות אלה יש להגיש בקשה לביטול העיקול ללשכת הוצל"פ.

מה קורה כאשר העיקול מגיע מרשות מנהלית (רשויות מס, ביטוח לאומי, עיריות, תאגידי מים וכו')?

חשוב להבין כי למוסדות הממשל (מס הכנסה, מע"מ, ביטוח לאומי, רשויות עירוניות וכד') יש סמכות להטיל עיקול ללא צורך להגיש תביעה בביהמ"ש או לפתיחת תיק בהוצאה לפעול. אם הוטל עיקול אז כל סכום שמופקד בחשבון, החל מהטלת העיקול ולמשך שלושה חודשים, מעוקל אוטומטית גם כן. בנוסף, לאחר הטלת עיקול על חשבון הבנק יבואו צעדים אחרים כגון עיקול השכר, רכבים וכד'; על כן יש לטפל בעיקול ללא דיחוי.

5 צעדים לביצוע כאשר מוטל עליכם עיקול

1. לפנות מיידית אל הנושה לברור מהות החוב, ובמקרה והחייב מכיר בחוב, לנסות להגיע להסדר תשלומים אשר יוביל להסכמה על הסרת העיקול. במידה ולא צלח, יש לפנות אל ההוצאה לפועל בבקשה לחקירת יכולת ולקביעת צו תשלומים אשר יסיר את ההליכים המיידיים (רק בתיקים שבהם העיקול הוא באמצעות הוצל"פועל).
2. במקרה ולא מכירים בחוב, יש לפנות מיידית אל לשכת הוצל"פ או הרשות המעקלת לשם הוכחת היעדר חבות.
3. אם לחייב יש ביטחונות הנמצאים בידי הבנק, יש לבקש מהבנק ל"חלט" את סכום העיקול מהביטחונות עד להסרת העיקול, זאת על מנת לאפשר תנועה רגילה בחשבון.
4. אם החייב מתקיים מגמלאות כיום, יש למשוך את הגמלה כולה מחשבון הבנק בתוך 14 יום ממועד הפקדתה, שאם לא כן, הסכום יותר לעיקול.
5. כאשר מוטל עיקול על המשכורת, לא ניתן לעקל את כל השכר וחובה להשאיר בידי החייב סכום מינימום למחיה (המחושב על פי מספר הנפשות במשפחה). יש לוודא שהבנק פועל כנדרש ולא מאפשר עיקול מלא.

לסיום, תזכרו את הכלל הראשון: **מהירות**. עם קבלת העיקול יש לפעול מיידית, לגשת לעורך דין הבקיא בנושא עיקולים, הוצאה לפועל ומוסדות, על מנת שהוא יגיש את הבקשות הנדרשות להקפיא או לבטל את העיקול שהוטל.

אין באמור לעיל כל ייעוץ ו/או המלצה ו/או הכוונה לביצוע כל פעולה ו/או כל בקשה בעניין. על כל מקרה להיבחן ספציפית עפ"י נתוניו.